

16

İNSAN VE TABİAT SEVGİSİ

1. Allah'ın yarattığı bütün varlıkların değerli olduğunu bilir.
2. Allah'ın yarattığı bütün varlıkların bir vazifesinin olduğunu bilir.
3. İnsanın yaratılmışlar içerisinde en değerli varlık olduğunu bilir.
4. İnsanı değerli kılan şeyin ona yüklenen sorumluluklar olduğunu bilir.
5. İnsanın vazifesinin kâinatı düzenin devamlılığını sağlamak olduğunu bilir.
6. İnsanlara ve tabiata karşı merhametli olması gerektiğini bilir.

1. BÜTÜN VARLIKLAR DEĞERLİDİR

Kazanım

Allah'ın yarattığı bütün varlıkların değerli olduğunu bilir.

Öğretici Notu

Yaratılış amacının sadece dünya geçimini sağlamak olmayıp, Allah'ı hakkıyla tanımak ve bilmek olduğu ifade edilir. Allah'ı tanımanın en güzel yolunun O'nun tecellileri olan varlıklara bakmakla olacağı anlatılır. O'nun yarattığı bütün varlıkların kendi aralarında bir ahengi, uyumu olduğu, bizlerin kul olarak üzerine düşen yaratılan varlıklardaki hikmetleri görebilmek olduğu vurgulanır.

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru-Cevap

Materyal

Solucan ve ısırgan otu fotoğrafları

Etkinlik

Öğretici şu şekilde etkinliğe giriş yapar: "Dünyada çok sayıda ve her biri kendine has özelliklere sahip canlı çeşitleri var değil mi? Bugün sizinle iki farklı canlıyı yakından tanıyacağız. Biri hayvanlar dünyasına diğeri de bitkiler dünyasına ait olan bu canlılar; 'solucanlar' ve 'ısırgan otları'." Öğretici aşağıda yer alan solucan ve ısırgan otu fotoğraflarını gösterdikten sonra çocuklara şu soruları sorar:

1. Aranızda (fotoğraftan değil de gerçek hayatta) solucan veya ısırgan otu gören var mı?
2. Hiç ısırgan otuna dokundunuz mu? Dokunursanız ne olur biliyor musunuz?
3. Sizce solucan nasıl bir hayvandır?

Çocuklar cevap verdikten sonra öğretici bu cevaplardan yola çıkarak şöyle der:

“Solucan ve ısırgan otu, ikisi de pek gerekli görmediğimiz hatta uzak durmayı tercih ettiğimiz canlılar sanırım. Bakalım onlar hakkında daha ayrıntılı bilgi sahibi olunca düşüncelerimizde bir değişiklik olacak mı? Haydi onları daha yakından tanıyalım.”

Okuma Metni

VERİMLİ TARIM VE SOLUCANLAR

Solucanlar hayvanlar dünyasında belki de hiç farkına bile varmadığımız, bazı kimselerin de hiç hoşlanmadığı hayvanlardır. Hâlbuki bu sürüngen hayvanın Allah'ın yarattığı doğal düzen içerisinde önemli görevleri vardır.

Toprak yüzeyinde çürümekte olan atıklar solucanlar tarafından yenilir; böylece temizlik yapılmış olur. Solucanların sindirimi esnasında bu maddeler değişim göstererek toprakta çözülebilir bir hâle gelerek bitkiler tarafından emilebilirler.

Solucan gübresiyle yapılan üretimde daha az emek, daha az su, daha az gübre gerekir. Solucanların yaşadığı topraklarda bitki ve meyvelerin yaşamları daha zengindir. Solucanların toprakta açtıkları tünel ağı, toprağın havalanmasına önemli bir katkı sağlar. Bu durum aynı zamanda yüzeye çok yakın olan kökçüklerin zarar görmeden beslenmesine yardımcı olur. Sulama süresince, çok miktarda su bu tüneller vasıtasıyla toprağın derinliklerine sızar ve suyun çoğu ağaçların derin köklerine kadar erişir. Solucanlar doğa için gerçek manada bir toprak yapıcı ve düzenleyicidir. Solucanlar besin zinciri basamağında da yer alırlar. Kurbağalar, kuşlar, kertenkele gibi birçok hayvan onları yem olarak avlar.

ŞİFA KAYNAĞI ISIRGAN OTU

Araştırmalar, çay gibi demlenerek içilen ve yemeği yapılan ısırgan otunun birçok hastalığın şifa kaynağı olduğunu ortaya koymaktadır. Isırgan otu cilde dokunduğunda uzun süre kaşıntıdığı için pek sevilmemekte ve zararlı bir bitki olarak değerlendirilmektedir. Isırgan otu aslında kullanmasını bilenler için gizli bir ecza deposudur.

Isırgan otu midenin, bağırsakların, karaciğerin, pankreasın ve safra kesesinin salgılarını uyaran “sekterin” adlı bir madde içerir. “Isırgan otundaki demir, alyuvarları sürekli yenileyerek yeni dokulara bol oksijen sağladığından bu bitkiyi çok değerli kılar. Bitki tedavi bakımından da zengin niteliklere sahiptir. İdrar söktürücüdür, ishal kesicidir. Romatizmalılara, gut rahatsızlığı olanlara özellikle önerilir. Burun kanaması ve kan tükürme başta olmak üzere her türlü kanamaları durdurur. Bedeni güçlendirir, kan temizleyicidir. Isırgan otunun burada saymadığımız daha pek çok faydası vardır.

Öğretici, Allah'ın yarattığı bütün varlıkların değerli olduğunu, hepsinin dünyanın muhteşem yapısında önemli bir yerinin olduğunu vurgulayarak etkinliği bitirir.

Değerlendirme Soruları

- 1-Solucanların ne gibi özellikleri vardır?
- 2- Isırgan otunun ne gibi özellikleri vardır?
- 3-Yeni öğrendiğiniz bilgiler doğrultusunda solucan ve ısırgan otu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Günün Mesajı

“Üstlerindeki göğe bakmazlar mı ki, onu nasıl bina etmiş ve nasıl donatmışız! Onda hiçbir çatlak da yok. Yeryüzünü de döşedik ve ona sabit dağlar koyduk. Orada gönül açan her türden (bitkiler) yetiştirdik. Allah’a yönelen her kula gönül gözünü açmak ve ibret vermek için (bütün bunları yaptık).”

(Kaf, 50/ 6-8)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.

2. HİÇBİR ŞEY SEBEPSİZ YARATILMADI

Kazanım

Allah'ın yarattığı bütün varlıkların bir vazifesinin olduğunu bilir.

Öğretici Notu 1

Yeryüzünde milyonlarca canlı türünün yaşamakta olduğu ve bu canlıların birbirinden çok farklı özelliklere sahip olduğu izah edilir. Bu durum "...Kuşları ve tesbih eden dağları da Dâvud'a boyun eğdirdik. (Bunları) Biz yapmaktayız." (Enbiyâ, 21/79) ayetiyle delillendirilerek, ayette belirtilen kuşların ve dağların tesbihinin onların yaratılış gayesine uygun olarak kâinatta görmüş olduğu vazifeler olduğu belirtilir. Canlıların her birinin kâinatta bulunmasının bir sebebi olduğu ve hiçbir varlığın gayesiz olarak yaratılmadığı izah edilir.

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru-Cevap, Eğitsel Oyun

Etkinlik 1

Öğretici, "Çocuklar, bir doktorun görevi ne?" diye sorar ve cevaplarını dinler. Daha sonra "Peki bir inşaat mühendisinin görevi nedir?" sorusunu sorar ve cevapları dinler. Öğretici, "Çocuklar kâinatta her şeyi Rabbimiz bir düzene hizmet etsinler diye yaratmıştır. Yüce kitabımız Kur'an'da Rabbimiz 'Biz gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları, oyun ve eğlence olsun diye yaratmadık.' (Duhan, 44/38) diye buyurmuştur. Hiçbir şey amaçsız sebepsiz yaratılmamıştır. Adeta her canlı bu dünya dairesinde çalışan bir memurdur. Hastalıklarla mücadele etmek için doktorun, insanların hayatını kolaylaştırmak ve güzelleştirmek için ev ve yol inşa eden mühendisin görevi gibi bir karıncanın, bir arının güneşin ve ayın da kendine has görevleri vardır." der.

Bu açıklamadan sonra öğretici "Çocuklar bir sonraki dersimiz için sizden bir şey isteyeceğim. Kâinatta vazifesi olan bu canlılara dair bir araştırma yapıp paylaşmanızı istiyorum. Ay, güneş, karınca, arı, inek, köpek, at, kuş, sivrisinek, balık ya da sizin seçeceğiniz başka canlılar hakkında olabilir. Çalışmamızın daha keyifli olması için de bir yöntem izleyeceğiz. Sizler acar muhabirler olacaksınız ve seçtiğiniz bu canlılarla röportaj yapmış olarak bilgilerinizi bizimle paylaşacaksınız. Merak etmeyin, soracağınız sorular için

size yardımcı olacağım ama dikkat edelim kimse aynı canlıyla röportaj yapmasın ki daha çok bilgi edinelim.” der ve aşağıdaki soruları çocuklara verir.

- İsminizi öğrenebilir miyiz?
- Kendinizi bize kısaca tanıtabilir misiniz?
- Hobileriniz nelerdir?
- Sizin kâinattaki düzende göreviniz nedir?
- Bu işi yapmıyor olsaydınız, başka ne yapmak isterdiniz?

Öğretici çocuklara, yapacakları röportajda istedikleri farklı sorular da sorabileceklerini söyler. Ayrıca röportajın nasıl yapılacağı ile ilgili çocuklara bilgi verir. Buna göre röportaj iki kişiden oluşan gruplar tarafından canlandırma yöntemi kullanılarak yapılacaktır. Çocuklardan biri soru sorarken grup arkadaşı olan çocuk cevap verecektir.

Bir sonraki derse öğretmen mikrofon olarak kullanılabilecek bir materyal ile gelir ve bunu çocuklara vererek canlandırmaları yapmalarını ister. Tüm gruplar sunumlarını tamamladıktan sonra öğretmen röportajı yapılmış canlılar ve Allah'ın yarattığı diğer bütün canlılar ile ilgili tekrar kısa bir sohbet havası oluşturarak verilmek istenen mesajı özetler.

Değerlendirme Soruları

1. Kâinattaki düzen nasıl sağlanıyor?
2. Kâinatta herkes üzerine düşen görevi yerine getirmese neler olur?
3. Sizce Allah neden böyle bir düzen kurmuştur?

Günün Mesajı

“Rabbin bal arısına şöyle ilham etti: Dağlardan, ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan (kovanlardan) kendine evler edin. Sonra meyvelerin hepsinden ye de Rabbinin sana kolaylaştırdığı (yaylım) yollarına gir. Onların karınlarından çeşitli renklerde bal çıkar. Onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz bunda düşünen bir (toplum) için bir ibret vardır.”
(Nahl, 16/68-69)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.

Öğretici Notu 2

Allah Teala'nın, kâinattaki bütün varlıkları bir hikmet ve düzen ile yarattığı; bu düzenin bir amacı hedeflemekte olup yaratıcının bilinmesinin en önemli delillerinden olduğu açıklanır.

Kur'an'da Sâf suresinin birinci ayetinde ifade edildiği gibi bütün varlıkların yaratılış gayesinin Allah'a kulluk olduğu "Göklerde olanlar da yerde olanlar da Allah'ı tesbih ederler..." (Saf, 61/ 1); insanın, küçük canlıların, bitkilerin, dağların, yeryüzünün ve semanın yaratılışının bir gayeye yönelik olduğu vurgulanır. Bu konuda şu ayet okunur ve açıklanır: "Onlar, üstlerindeki göğe bakmazlar mı ki, onu nasıl bina etmiş ve süslemişiz, onun hiçbir çatlağı yoktur. Yeri de nasıl uzatmış, üzerine sabit dağlar oturtmuşuz. Orada görünüşü güzel her çeşit bitkiden çiftler yetiştirdik. Bunlar, Allah'a yönelen her kula gönül gözünü açmak ve ona ibret vermek içindir." (Kâf, 50/6-8)

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru-Cevap

Etkinlik 2

Öğretici, karıncaların yaşantılarına dair aşağıdaki metni çocuklara okur.

"Karıncalar insanlara oranla yaklaşık 20 milyon kat daha fazladır. Yaşayış tarzları ise insana örnek olabilecek kadar güzeldir. Birbirleriyle dayanışma içinde olan karıncalar örgütlenerek topluluklar halinde yaşamaktadır. Bu örgütlenme çok gelişmiştir. Karıncalar ihtiyacı olan besinleri üretir ve depolar. Bu işlemleri yaparken diğer yandan yavrularını dış tehlikelere karşı korur ve kolonilerine diğer canlılar tarafından gelebilecek saldırıya karşı hazır bulunurlar. Kolonilerine zarar vermek isteyen canlılara karşı savaşırlar.

Koloniler arasında belli bir görev dağılımı bulunmaktadır. Kolonilerin bazıları tarımla uğraşırken, bazıları ise hayvanlarla ilgilenip onları yetiştirebilmektedir. Bu ve benzeri şekilde koloniler arasında iş bölümü yapılmaktadır. Bu yapılan iş bölümüyle birlikte karıncalarda uzmanlaşma artmaktadır. Yani kısa bir süre sonra belli bir alanda uzmanlaşmış karınca toplulukları ortaya çıkmaktadır.

Bu sistemde karıncalar arası rekabet diye bir şey yoktur. Herkes uzmanlaştığı işini en iyi bir şekilde yerine getirmektedir. Kolonilerin milyonlarca üyesi bulunabilmektedir. Buna rağmen sosyal düzenlerinde herhangi bir aksaklık olmamaktadır. Koloniler arası dayanışmayla birlikte herkes bu sistemden faydalanmaktadır. Karıncaların bu sistemini birçok bilim adamı, filozof incelemiş ancak insanlara uyarlayamamıştır. Çünkü insanlar kişisel çıkarı, örgüt çıkarından üstün tutmuştur. Bu şekilde olduğu için sosyo-ekonomik

birliktelikler kalıcı bir huzur getirmemiştir.

“Formica Yesensis” karıncalarının kurduğu koloniler dünyanın en büyük kolonilerinden sayılır. Yaklaşık 1 milyon kraliçe ve 300 milyon işçi arı bu kolonide yaşamaktadır. Koloni içinde ise örgütlenme üst düzeydedir. Herkes yapması gerekeni en iyi şekilde gerçekleştirmektedir.

Karıncaların sosyal düzeninde bir bekçiye ihtiyaç duyulmamaktadır. Aralarında bir yönetici grup olmamasına rağmen görevlerini kusursuz yapmaları muhteşem bir olaydır. Kendi yaşamımıza bakacak olursak, bizler topluluk hâline geldiğimizde mutlaka bir lidere ihtiyaç duyarız. Lider olmadığı takdirde düzen kurmakta zorlanırsınız. Bunun en güzel örneği ülkeler ve yönetim tarzlarının varlığıdır.”

Öğretici metni okuduktan sonra katılımcılar ile aşağıdaki başlıkları tartışır:

- Yukarıda belirlenen kazanımlar doğrultusunda çıkarımlar yapınız.
- Karıncalar âleminin sorumluluk ve düzeni devam ettirme anlayışı ile insanlık âleminin yaptıklarını karşılaştırınız.
- Karıncaların düzeni gibi düzene sahip bir dünyanın mümkünatı üzerinde kritik yapınız.
- İnsanın, Allah tarafından kurulan bu düzende vazifesi nedir?
- Bireysel menfaatler ile toplumsal menfaatler açısından sorumlulukları değerlendiriniz.

Değerlendirme Soruları

1. İnsanın yaratılış amacı nedir?
2. Bitkiler, hayvanlar niçin yaratılmıştır?
3. Kâinattaki düzenin sağlanmasında yaratılmışların rolü nedir?

Günün Mesajı

"Biz gökleri, yeri ve bunlar arasında bulunanları eğlenmek için yaratmadık, onları gerçek bir sebeple yarattık. Fakat onların çoğu bilmiyorlar."

(Duhân, 44/ 38-39)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.

3. YARATILMIŞLARIN EN DEĞERLİSİ OLAN İNSANIN SORUMLULUĞU

Kazanım

İnsanın yaratılmışlar içerisinde en değerli varlık olduğunu bilir.
İnsanı değerli kılan şeyin ona yüklenen sorumluluklar olduğunu bilir.

Öğretici Notu

İnsanın yaratılmışlar içerisinde en değerli varlık olduğu, Allah'ı tanımaya ve O'na inanmaya elverişli bir yapıda yaratıldığı ifade edilir. "Biz insanı en güzel biçimde yarattık" (Tîn, 95/4) ayet-i kerimesiyle insana verilen bu değer ve güzelliğin ortaya konduğu vurgulanır.

Allah'ın kâinatta canlı cansız birçok varlık yarattığı ve bu varlıklardan birinin de insan olduğu anlatılır. Ancak insanın akıl ve irade sahibi olması nedeniyle diğer varlıklardan ayrıldığı ve bu durumun insanı sorumlu bir varlık hâline dönüştürdüğü belirtilir.

Kur'an-ı Kerim'de "Şüphesiz biz ona doğru yolu gösterdik, ister şükreder, ister nankörlük eder" (İnsan, 76/3) ayetiyle tercihin sorumlu bir varlık olan insana bırakıldığı belirtilmektedir.

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru - Cevap

Etkinlik

Öğretici, haber kaynakları ile ilgili çocuklar genel bir bilgi paylaşımı yapar ve gazete, televizyon, dergi gibi iletişim araçları vasıtasıyla ülkemizde ve dünyamızda gerçekleşen olaylar ile ilgili bilgi sahibi olabileceğimizi söyler. Daha sonra çocuklara şu sorular sorulur: "Ülkemizde veya dünyada olan olayları nereden öğrenirsiniz?", "Hangi olaylara haberlerde yer verilir?" Bu konularda biraz konuşulduktan sonra öğretici, yapılacak etkinliği şöyle anlatır: "Arkadaşlar, bugün birlikte haber kaynaklarımızdan olan gazeteden iki tane kupür okuyacağız ve bunlar hakkında konuşacağız. Öncelikle gazete kupürlerimize bir bakalım." der ve elindeki kitapta gazete kupürü tasarımında verilmiş yerleri gösterir. Öğretici etkinliği anlatmaya devam eder: "Arkadaşlar şimdi dikkatlice beni dinlemenizi istiyorum. Bakalım bu haberler ne hakkındaymış, ben de merak ettim doğrusu."

Öğretici, öncelikle ilk haberi okur ve çocuklarla haber hakkında ne düşündükleri ve ne hissettikleri üzerine konuşulur. Daha sonra ikinci haber okunarak aynı şekilde sohbet devam edilir. Bu konuşmalarda çocuklar yukarıda verilen kazanımlara göre yönlendirilir. İnsanın sorumluluk sahibi ve değerli bir varlık olduğuna vurgu yapılır.

HABER 1

Mahalleli ve İtfaiye Kedi Kurtarmak İçin Seferber Oldu

İzmir'e bağlı Çankaya semtinde, 25 metre yükseklikteki bir ağaca çıkan ve aşağı inemeyen kedi itfaiye tarafından kurtarıldı.

İzmir Gazi Osman Paşa Bulvarı üzerinde yaklaşık 25 metre yüksekliğinde bir ağacın tepesine çıkan kedi, üç gündür burada mahsur kaldı. Kedinin çevredeki esnaf tarafından bir türlü aşağıya indirilememesi üzerine İzmir İtfaiyesi'nden yardım istendi. Olay yerine gelen ekip, yolu şeritle trafiğe kapatıp, kedi kurtarma operasyonuna başladı. Kedinin ağacın tepesinden alınması oldukça zor oldu. Ekip en sonunda kediyi aşağı indirmeyi başardı. İtfaiyenin kedi kurtarma operasyonunu izlemek için toplanan halk bu anı cep telefonları ile görüntüledi. Çevrede toplanan vatandaşlar İzmir İtfaiyesi'ne teşekkür etti.

HABER 2

Yolda Para Bulan Çocuk Onu Polise Teslim Etti

Sakarya'nın bir ilçesinde, 9 yaşındaki çocuk, yolda bulduğu parayı polise teslim etti. Düşürdüğü parayı polisten teslim alan esnaf, parayı bulan çocuğu ödüllendirdi. 9 yaşındaki ilköğretim okulu öğrencisi çocuk yolda yürürken 5 bin TL buldu ve bu parayı polise teslim etti.

Bu arada ilçe emniyet amirliğine gelen bir esnaf, para düşürdüğünü söyleyerek müracaatta bulundu. Düşürdüğü parasının bir çocuk tarafından bulunduğunu öğrenen vatandaş, büyük sevinç yaşadı. Parayı polisten teslim alan esnaf, parayı bulan çocuğa örnek davranışından dolayı teşekkür etti.

Parayı düşüren esnaf "Parayı düşürdüğümü evime dönünce fark ettim. Parayı ilçede düşürmüş olabileceğimden yeniden ilçeye gelerek polise başvurdum. Polis paramın bulunduğunu söyleyince rahat bir nefes aldım. Parayı bularak polise teslim eden çocuk örnek bir davranış göstermiş." dedi. Parayı bularak sahibine ulaştırılmasını sağlayan çocuk ise, yolda yürürken parayı bulduğunu ve çok şaşırdığını belirterek parayı polise teslim ettiğini kaydetti.

Değerlendirme Soruları

- 1- Bir kişinin veya bir hayvanın sizin yardımınıza ihtiyaç duyduğu bir durum ile hiç karşılaştınız mı? Böyle bir durumda nasıl davranmayı tercih ettiniz? Neden?
- 2- Hud Suresi 112. ayette yer alan "... Emrolunduğun gibi dosdoğru ol..." emrini okunan gazete haberleri ile ilişkilendirdiğimizde nasıl bir değerlendirme yaparsınız?
- 3- Çeşitli konular ile ilgili tercihler yaparken Allah'ın emir ve yasaklarına göre davranmanın taşıdığı önem sizce nedir?

Günün Mesajı

"Her kim iyi bir iş yaparsa onun faydası kendisinedir. Kim de kötülük yaparsa zararı yine kendisinedir..."
(Casiye, 45/ 15)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.

Öğretici Notu 2

Sorumluluğun, kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi olduğu açıklanır. İnsanın, yaratılışı itibarı ile sorumluluk bilincini yerine getirebilecek donanıma sahip olan akıllı tek varlık olduğu vurgulanarak, insanın sorumlulukları ve görevleri şu dört maddede açıklanır:

1. Allah'a Karşı Sorumluluklarımız: Allah yaratan, insan ise yaratılıştır. İnsan her durumda Allah'a muhtaçtır. Sahip olduğu her şeyi Allah insana bahsetmiştir. O yüzden insan Allah'a karşı sürekli hamd ve şükür halinde olmalı, Allah'ın dinini yüceltmek için çalışmalıdır.

2. Çevreye (Tabiata) Karşı Sorumluluklarımız: Doğa, Allah'ın insanlara üzerinde yaşamaları, yemeleri, içmeleri için bir armağandır. Bir insan ve mümin olarak yaşanan çevreye karşı duyarlı olunmalı. Çevreyi kirleten ve bozan her türlü faaliyete karşı mücadele edilmeli. Allah'ın emaneti olan tabiat korunarak sonraki nesillere aktarılmalıdır.

3. İnsanlara Karşı Sorumluluklarımız: Müslüman, diğer insanlara karşı hoşgörü, güler yüzlü, yardımsever olmalı; iyi ve kötü günlerinde diğer insanların yanında bulunmalı, 'Mü'minler ancak kardeşler' (Hucurât, 49/10) ilahi buyruğu gereği toplumumuzda kardeşlik bağlarını güçlendirici faaliyetler yapmalıdır.

4. Kendimize Karşı Sorumluluklarımız: Hem bedenimize hem de ruhumuza karşı sorumluluklarımız vardır. Beslenmek için kullandığımız gıdalara dikkat etmeli, bedenimizin sağlığı için dengeli beslenmeliyiz. Vücudumuzu dış etkilere gelen hastalıklardan korumalıyız ve önlemler alarak sağlığımızı korumalıyız. Bedenimizi pisliklerden korumalıyız ve bedenimizi temiz tutmalıyız. Ruhumuzu asılsız ve yanlış düşüncelerden arındırmalıyız. Ruhumuzu bize fayda sağlayacak bilgilerle doyurmalıyız. Kalbimizi kötülüklerden; zihnimizi zararlı fikirlerden arındırmalıyız.

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru-Cevap, Materyal Hazırlama

Materyal

Karton, makas, kalem

Etkinlik 2

Öğretici aşağıdaki hikâyeyi katılımcılara okuyarak başlar.

HERKES, BİRİSİ, HIÇ KİMSE ve HERHANGİ BİRİ'ne dair...

"Yapılması gereken önemli bir iş vardı ve **HERKES, BİRİSİNİN** o işi yapacağından emindi. **HERHANGİ BİRİ** o işi yapabilirdi ama **HIÇ KİMSE** yapmadı. **BİRİSİ** buna çok kızdı. Çünkü bu **HERKES**'in işi idi. **HERKES, HERHANGİ BİRİ**'nin o işi yapabileceğini düşünmüştü. Fakat **HIÇ KİMSE**, o işin yapılmayabileceği ihtimali üzerinde durmadı. **HERHANGİ BİRİ**'nin yapabileceği o işi **HIÇ KİMSE** yapmayınca **HERKES, BİRİSİNİ** suçladı."

Öğretici hikâyeyi okuduktan sonra hikâyenin konusunu sorar. Gelen cevaplar üzerinden tartışmayı herkesin yapması gerekenler, birisinin yapmasının yeterli olduğu şeyler, hiç kimsenin yapmaması gereken şeyler üzerinden devam ettirir. Bu arada örneğin "herkesin yapması gerekenler" söylendikçe not edilir. Tespit edilen başlıklar aşağıdaki gibi "Sorumluluk Kartları"na dönüştürülür. Her katılımcı kendince en çok kullanabileceği kartı örneklerde olduğu gibi hazırlar. Gerekli gördüğü durumlarda kartı koyar, bırakır ya da yapıştırır.

Merhaba,

Aracınızı engelli yoluna park etmeniz benim gidecek yolumun kalmaması anlamına geliyor. Bundan sonraki hassasiyetiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Merhaba,

Göremediğim için önümdeki engeller tehlikeli olabiliyor. Görme engelli yollarına göstereceğiniz hassasiyet için şimdiden teşekkür ederim.

Tuvaleti temiz tuttuğunuz için teşekkürler.

Merhaba,

Lütfen çöplerimizi çöp kutusuna atalım. Çevreye karşı gösterdiğiniz hassasiyet için teşekkür ederiz.

Değerlendirme Soruları

1. Sorumluluk nedir?
2. Kendimize karşı sorumluluklarımız nelerdir?
3. Herkes sorumluluklarını yerine getirirse nasıl bir dünyada yaşıyor olurduk?

Günün Mesajı

“Allah, hiçbir kimseyi gücünün yetmediği
bir şeyle yükümlü kılmaz...”

(Bakara, 2/286)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.

4. KÂİNATTAKİ DÜZENİ KORUMAK

Kazanım

İnsanın vazifesinin kâinattaki düzenin devamlılığını sağlamak olduğunu bilir.

Öğretici Notu

Kâinatı yaratan Allah'ın her şeyi bir ölçüye ve düzene göre yarattığı anlatılır. "Şüphesiz biz her şeyi bir ölçüye, bir düzen ve plana göre yarattık" (Kamer, 54/49) ayetiyle bu husus delillendirilerek, yeryüzündeki bu düzenin korunmasının da insanın sorumluluğunda olduğu ve insanın kâinattaki canlı cansız tüm varlıkları bozmadan, yozlaştırmadan onlardan yararlanması gerektiği vurgulanır.

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru - Cevap

Materyal

Fotoğraflar

Etkinlik

Öğretici, işlenecek konuyla alakalı çocuklar ile sohbet ederek derse geçiş yapar ve şu soruları çocuklara yöneltir:

"Nasıl bir çevrede yaşıyoruz?"

"Yaşadığınız çevrenin hangi özelliklerini beğeniyorsunuz, hangilerini beğenmiyorsunuz?"

"Beğendiğimiz yönleri artırmak veya beğenmediklerimizi azaltmak için yapabileceklerimiz var mı?"

(Mesela öğretici en çok kaldırım kenarındaki ağaçları sevdiğini, mevsimler değiştikçe onlardaki değişimi gözlemlemeyi, seneden seneye büyüdüklerine şahitlik etmeyi sevdiğini söyleyebilir. Çok yüksek binaları sevmediğini söyleyebilir. Böylece çocukları bu konulara yoğunlaştırır.)

Çocuklara düşüncelerini dile getirme hakkı tanındıktan sonra ekte verilen veya öğretici tarafından temin edilen "kirli ve yüksek binaların yer aldığı şehir" ile "doğa ve köy evleri"

fotoğrafları gösterilir. Küçük grupla çalışılacağı için fotoğraflar çocukların eline verilir. Çocuklar fotoğrafları elden ele değiştirerek incelerler.

Daha sonra çocuklara bu fotoğraflara bakınca ne hissettikleri, hangisinde bulunmayı/ yaşamayı tercih edecekleri gibi sorular sorulur.

Çocuklar fotoğraflar hakkındaki duygu ve düşüncelerini dile getirirler. Böylece çocuklar Allah'ın verdiği doğal nimetleri ve bunların insan tarafından tahrip edildiğini fark ederler.

Son olarak öğretici şunlardan kısaca bahsederek konuyu toparlar: "Allah, insanların faydalanması için pek çok nimetler yaratmıştır. Bizim görevimiz ise onları korumak ve varlıklarını sürdürmelerine yardımcı olmaktır. Böylece hem kendimiz huzurlu ve sağlıklı bir yaşam süreriz, hem de Allah'ın nimetlerini sürekli görüp hissederek O'nu daha çok anar ve tesbih ederiz."

Değerlendirme Soruları

1. Gördüğünüz fotoğraflardan sizde güzel duygular canlandıran hangileridir?
2. Bozulmuş tabiat fotoğrafları size ne hissettirdi?
3. Tabiat bu şekilde bozulmaya devam ederse, ilerleyen yıllarda bunun ne gibi sonuçları olur?
4. Tabiatın bozulmasında insanın rolü nedir?

FOTO 1

FOTO 2

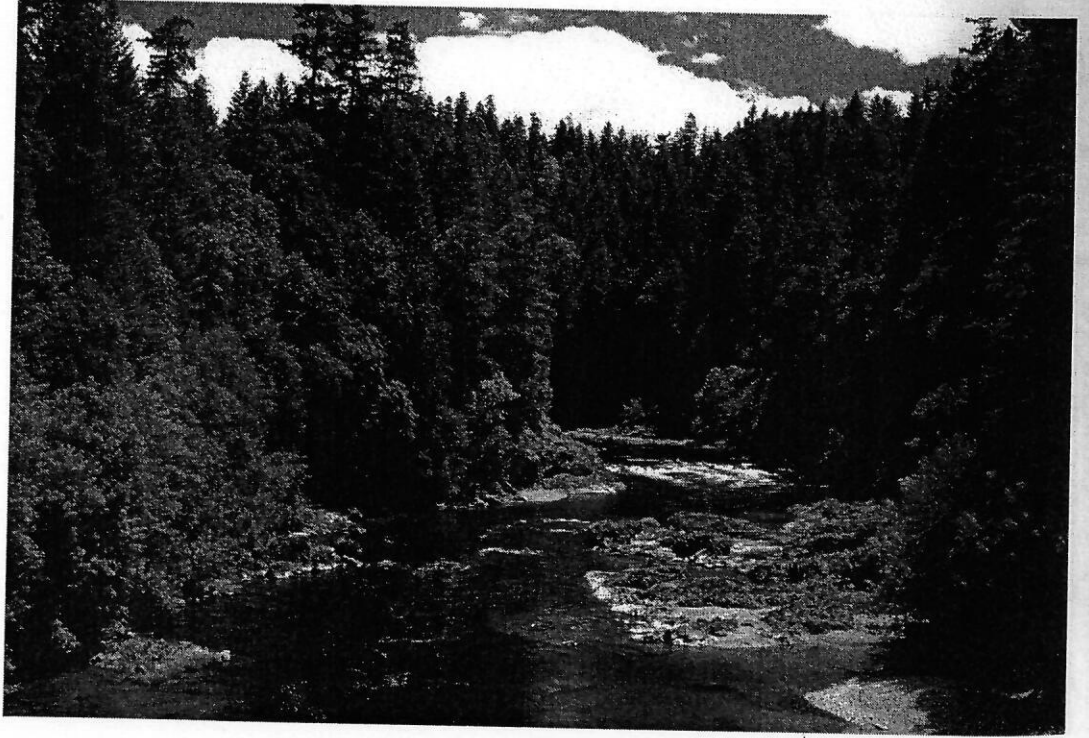

FOTO 3

FOTO 4

Günün Mesajı

“Kıyamet kopma anında bile olsa elinde
bir ağaç fidesi olan onu mutlaka diksin.”

(Buhari, Edebü'l-Müfred, 168)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.

5. İNSANLARA VE TABİATA KARŞI MERHAMET

Kazanım

İnsanlara ve tabiata karşı merhametli olması gerektiğini bilir.

Öğretici Notu

Allahu Teala'nın bütün varlıklara karşı şefkat ve merhametle yaklaşmamızı, içinde yaşadığımız çevreyi korumamız ve tahribatını önlememizi emrettiği anlatılır. Peygamber Efendimizin hayatında canlı varlıklara ve doğaya olan sevgisini gösteren pek çok hadise olduğu aşağıdaki örnekle desteklenerek anlatılır:

"Resûlullah (s.a.s.) Mekke'ye gitmek için ihramlı olarak yola çıktı... Ruveyse ile Arc arasındaki Üsabe'ye gelince bir de baktılar ki gölgede kafasını bacakları arasına koymuş, vücuduna ok saplanmış bir ceylan. Bunun üzerine Hz. Peygamber bir adama, kafilenin arkası kesilinceye kadar yaralı hayvanı kimse rahatsız etmemesi için başında beklemesini emretti." (Muvatta, Hacc, 24)

Yöntem ve Teknikler

Anlatım, Soru-Cevap

Materyal

Ekteki fotoğraflar

Etkinlik

Öğretici sınıfa çocuklardan önce girer. Önceden bilgisayardan renkli bir şekilde çıkarttığı birtakım fotoğrafları sınıfın çeşitli yerlerine asar. Fotoğraflarda insanın tabiatı koruması, kâinattaki düzenin devamında insanın rolü, bir de insan eli ile tabiatta meydana gelen tahribata örnekler vardır. Çocuklar sınıfa girdiklerinde fotoğraflara bakarlar, Öğretici, bir süre çocukların fotoğrafları incelemesini ve kendi aralarında değerlendirmelerini söyler.

Çocuklar sınıfta bir müddet serbest kalarak fotoğrafları inceleyip üzerine konuşurlar.

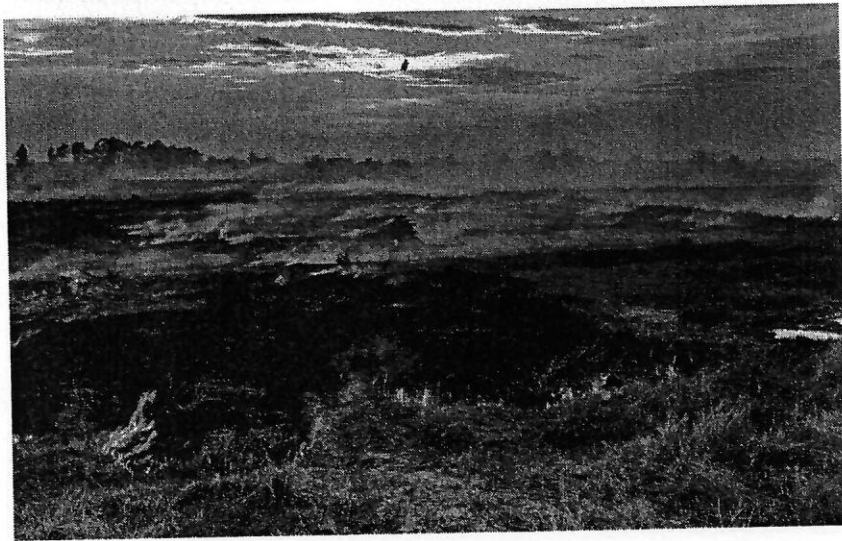
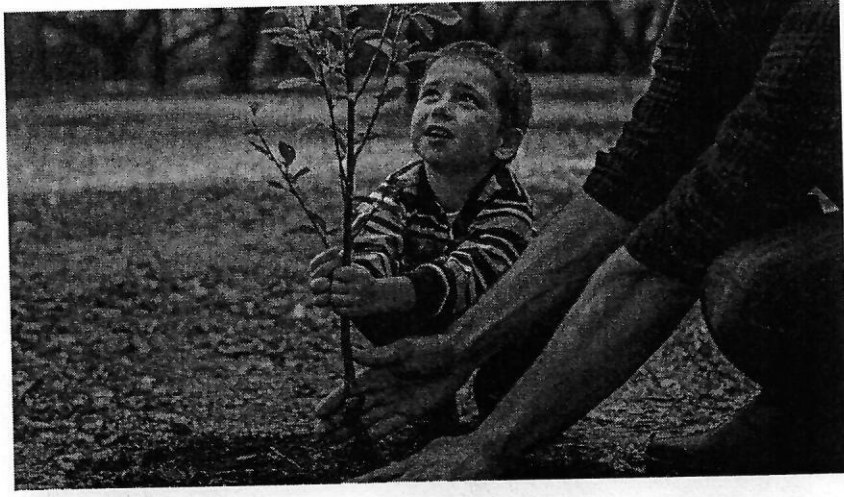
Daha sonra öğretici fotoğraflara göre şu soruları sorar:

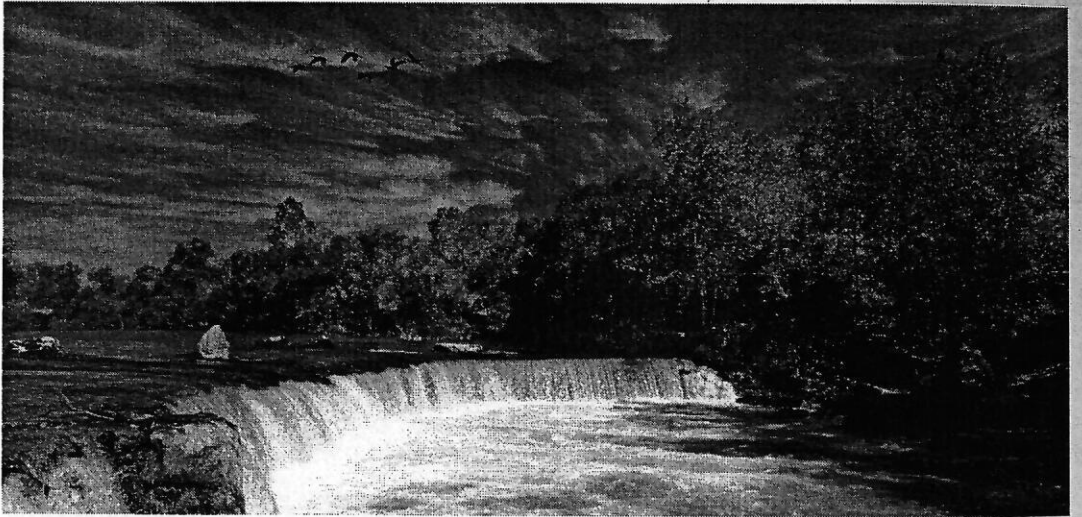
- Bu fotoğraf sana ne hissettirdi?
- Sizce bu durumun ortaya çıkmasında insanın bir rolü var mı? Varsa nedir?
- Böyle bir durumla karşılaşmamak için nelere dikkat edilmelidir?

Bu sorulara verilen cevapların ardından, öğretici çocuklara bir oyun oynayacaklarını söyler. Çocukların fotoğraflardan birini seçmelerini ister. En fazla tercih edilen fotoğrafa oy birliği ile karar verilir. Çocukların her birinden sırası ile fotoğraf ile ilgili bir cümle kurmaları istenir. Buna göre kurulan her cümle oluşturulmaya çalışılan hikâyenin bir cümlesi konumundadır. Bu sebeple cümleler arasında bir bütünlük oluşturulmaya çalışılır. Çocuklar konudan bağımsız olmamak şartı ile hikâyeyi kuracakları cümleler ile yönlendirebilirler. Öğretici, süreci takip eder ve gerektirdiğinde küçük yönlendirmeler yapabilir. Çocuklar cümleleri hızlı bir şekilde kurmalı ve cümleler arasındaki bütünlüğün bozulmamasına dikkat edilmelidir. Hikâyenin genel hatları ortaya çıkana kadar çocuklar cümle kurmaya devam ederler. Öğretici, hikâyenin şekillendiğini düşündüğünde "evet artık bitiriyoruz" komutunu verir ve çocuklardan son cümlelerini kurmalarını ister ve bu şekilde doğaçlama oluşturulan hikâye uygun bir cümlede öğretici tarafından bitirilir. Hikâye tamamlandığından öğretici verilmek istenen mesajı oluşturulan hikâye ile ilişkilendirerek genel bir tekrar yapar ve çocuklara katılımlarından dolayı teşekkür ederek dersi noktalar.

Değerlendirme Soruları

1. Yunus Emre'nin "Yaratılanı severiz Yaratandan ötürü" sözünü yaşadığımız çevre, insan ve tabiat açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Canlı cansız tüm varlıklara ve tabiata karşı gerekli özeni göstermek , Müslüman olmanın bir gereği olarak düşünülebilir mi, neden?

Günün Mesajı

“Yıldız, bitki ve ağaç secde ederler. Göğü Allah yükseltti ve mizanı (yani dengeyi) O koydu. Sakın bu dengeyi bozmayın.”
(Rahman, 55/ 6-7)

Kapanış

Grup üyelerine paylaşımları için teşekkür edin.
Herkesin aklında kalan mesajı paylaşmasını isteyin.
Konuyla ilgili varsa sorularını alın ve cevaplayın.
Bir sonraki konunun başlığını verin ve vedalaşın.